

LIETUVOS PROFESINĖ SĄJUNGA „SOLIDARUMAS“

Kodas 290806370; Ulonų 5, LT-08240 Vilnius; tel.370 5 2621743 faksas 370 5 213 3295

www.lps.lt; el.paštas: info@lps.lt; solidarumas.lt@gmail.com

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų
ministerijai
el. paštas bendrasisd@vrm.lt

2022-07-21 Nr. 10-61
I 2022-06-29 Nr. 1D-3498

DĖL ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ DERINIMO

Lietuvos profesinė sąjunga „Solidarumas“ pagal kompetenciją įvertino Lietuvos Respublikos Seimo teisės aktų projektų informacinėje sistemoje paskelbtą Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo Nr. VIII-1316 pakeitimo įstatymo projektą Nr. 22-9948 (toliau – VTĮ projektas) ir su juo susijusius įstatymų projektus. Teikiame šias pastabas dėl VTĮ projekto.

1. Dėl darbo užmokesčio.

VTĮ projekto 1 straipsnyje nauja redakcija dėstomu Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymu ir Lietuvos Respublikos pareiginės algos (atlyginimo) bazinio dydžio įstatymo projektu (toliau – Bazinio dydžio įstatymo projektas) keičiamas pareiginės algos (atlyginimo) bazinis dydis, atsisakant dabar galiojančios nuostatos, kad ateinančių finansinių metų bazinis dydis, atsižvelgiant į praėjusių metų vidutinę metinę infliaciją (skaičiuojant nacionalinį vartotojų kainų indeksą), minimaliosios mėnesinės algos dydį ir kitų vidutinio darbo užmokesčio viešajame sektoriuje dydžiui ir kitimui poveikį turinčių veiksnių įtaką, nustatomas nacionalinėje kolektyvinėje sutartyje, o šioje sutartyje sulytą bazinį dydį tvirtina Lietuvos Respublikos Seimas, ir naujame teisiniame reguliavime numatant, kad pareiginės algos (atlyginimo) bazinis dydis planuojamiems metams (n) tvirtinamas atitinkamų metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme pagal Lietuvos statistikos departamento paskelbtą praėjusių metų (n-2) vidutinį mėnesinį šalies darbo užmokestį (su individualiomis įmonėmis). Šis bazinis dydis peržiūrimas ne rečiau, kaip kas trejus metus, atsižvelgiant į darbo užmokesčio pokyčių darbo rinkoje tendencijas ir šalies ekonominę situaciją, pirmą kartą bazinis dydis peržiūrimas 2026 metais.

Pažymime, kad naujuoju teisiniu reguliavimu didesnė žemiausia pareiginė alga (atlyginimas) būtų numatyta įstaigų vadovams (pavyzdžiui, minimalūs koeficientai, priklausomai nuo grupės, kuriai priklauso įstaiga, 1,8 – 3,8), tačiau kitiems valstybės tarnautojams, pavyzdžiui, vyriausiesiems ar vyresniesiems specialistams arba specialistams, kurie sudaro didžiausią įstaigos valstybės tarnautojų dalį, žemiausia pareiginė alga (atlyginimas) nesiektų net vieno vidutinio mėnesinio šalies darbo užmokesčio (VTĮ projekto 1 straipsnyje nauja redakcija dėstomo Valstybės tarnybos įstatymo 1 priede šiems valstybės tarnautojams nustatomi pareiginės algos koeficientai nuo 0,89 iki 0,63). Manytina, kad toks naujasis teisinis reguliavimas nesukurs didesnio valstybės tarnybos patrauklumo ar paskatos valstybės tarnautojams neieškoti ir nesirinkti darbo pasiūlymų privačiame sektoriuje, pakankamai neužtikrins valstybės tarnybos konkurencingumo darbo užmokesčio aspektu.

Kita vertus, didelis atotrūkis tarp įstaigos vadovo ir specialisto darbo užmokesčio (pavyzdžiui, I įstaigų grupės direktoriui pareiginės algos minimalus koeficientas numatytas 3,8, tuo tarpu I įstaigų grupės vyriausiojo specialisto pareiginės algos minimalus koeficientas numatytas 0,89 yra 4,27 karto mažesnis, kai dabar galiojančiame Valstybės tarnybos įstatyme I įstaigų grupės direktoriui, kai įstaiga veikia visoje valstybės teritorijoje, pareiginės algos minimalus koeficientas yra 19,5, o I įstaigų grupės vyriausiojo specialisto pareiginės algos minimalus koeficientas numatytas 7,7 yra 2,53 karto mažesnis), tikėtina, nesukurs ekonomiškai subalansuotų darbo sąlygų.

VTĮ projekto aiškinamajame rašte pažymėta, kad naujojo bazinio dydžio peržiūrėjimas kas trejus metus atlieps ekonominius pokyčius ir padės išvengti valstybės institucijose ir įstaigose mokamo darbo užmokesčio atotrūkio nuo darbo rinkos. Pažymime, kad pareiginės algos (atlyginimo) bazinis dydis būtų užfiksuojamas ir peržiūrimas pirmą kartą tik 2026 m., o tai reiškia, kad iki 2026 m. būtų taikomas 2021 m. vidutinis mėnesinis šalies darbo užmokestis (su individualiomis įmonėmis) (1579,4 Eur) (t. y. penkerių metų senumo) – labai tikėtina, kad šalies ekonominė ir darbo rinkos situacija gali reikšmingai pasikeisti ir darbo užmokestis tokiu atveju bus gerokai nutolęs nuo darbo rinkos realių.

VTĮ projekto aiškinamajame rašte nurodyta, kad siūloma atsisakyti visiems valstybės tarnautojams mokamo priedo už stažą valstybei, iki VTĮ projekto įsigaliojimo sukauptas stažas užsifikuotų, nepradingtų. VTĮ projekto 7 straipsnio, reglamentuojančio naujos redakcijos Valstybės tarnybos įstatymo įsigaliojimą, 5 dalyje nustatyta, kad įsigaliojus šiam įstatymui, valstybės tarnautojams iki šio įstatymo įsigaliojimo nustatyti *pareiginės algos koeficientai perskaičiuojami, atitinkamai valstybės tarnautojo pareigybei nustatytą pareiginės algos koeficientą padidinant proporcingai valstybės tarnautojo iki šio įstatymo įsigaliojimo gauto priedo už tarnybos Lietuvos valstybei stažą procentiniam dydžiui*. Vertintina, kad taip pareiginės algos koeficientas bus padidintas valstybės tarnautojo „asmenine sąskaita“, t. y. priklausomai nuo individualiai jo užtarnautų garantijų, kartu padidintas pareiginės algos koeficientas valstybės tarnautojui bus užfiksuotas ilgam laikui ir nesukurs lygių sąlygų su kitais valstybės tarnautojais pretenduoti į objektyviai visiems didesnę pareiginės algos koeficientą, nes daliai valstybės tarnautojų, kaip minėta, koeficientas jau bus padidintas jų pačių garantijų sąskaita.

VTĮ projekto aiškinamajame rašte nurodyta, kad atsisakius pareiginių algų koeficientų viršutinių ribų, didžiausio leistino pareigybių skaičiaus, bus sudarytos prielaidos įstaigų vadovams disponuoti žmogiškaisiais ištekliais, laisvai nusprendžiant, kiek ir kokių pareigybių reikia veiklai vykdyti ir iškeltiems tikslams pasiekti, atsižvelgiant į darbo užmokesčio fondo asignavimus. Atkreipiame dėmesį į tai, kad ir dabar valstybės tarnautojams dažnu atveju taikomi tik minimalūs Valstybės tarnybos įstatyme nustatyti pareiginės algos koeficientai, o norėdamos didinti darbo užmokestį darbuotojams įstaigos paprastai pirmiausia peržiūri vidines optimizavimo galimybes ir ieško išeities savo turimo darbo užmokesčio fondo asignavimų ribose, kas dažnu atveju priveda ne kiek prie optimalaus darbo užmokesčio, o kiek prie darbo krūvio didėjimo valstybės tarnautojams.

Apibendrinami tai, kas išdėstyta, siūlome peržiūrėti VTĮ projekto 1 straipsnyje nauja redakcija dėstomu Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymu ir Bazinio dydžio įstatymo projektu siūlomą valstybės tarnautojų darbo užmokesčio sistemą, kartu apsveriant galimybę I įstaigų grupei priskirtiems vyriausiesiems specialistams mažiausią pareiginės algos koeficientą prilyginti 1 vidutiniam mėnesiniam šalies darbo užmokesčiui (su individualiomis įmonėmis), kitose įstaigų grupėse kitiems specialistams šį koeficientą proporcingai mažinant. Taip pat, atsižvelgdami į tai, kad šalies ekonominė situacija kinta sparčiai, taip pat kinta ir darbo užmokestis darbo rinkoje, siekiant užtikrinti realų konkurencingumą, siūlome bazinį dydį peržiūrėti kas metus.

2. Dėl profesinių sąjungų veiklos.

VTĮ projekto 1 straipsnyje nauja redakcija dėstomo Valstybės tarnybos įstatymo 1 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad tiek, kiek nereglamentuoja šis įstatymas, valstybės tarnautojų darbo santykius, socialines ir kitas garantijas nustato Lietuvos Respublikos darbo kodeksas ir kiti darbo santykius ir socialines garantijas reglamentuojantys teisės aktai.

1. Pažymėtina, kad Darbo kodekse darbuotojų atstovais atitinkamais atvejais gali būti darbo taryba, profesinė sąjunga ir darbuotojų patikėtinis, todėl nuostatų, numatytų galiojančio Valstybės tarnybos įstatymo 11 straipsnio 7 dalyje (Vyriausybės nustatyta tvarka konkurso ir atrankos į pakaitinio karjeros valstybės tarnautojo pareigas metu stebėtojo teisėmis gali dalyvauti valstybės ar savivaldybės institucijoje ar įstaigoje veikiančios profesinės sąjungos ar darbo tarybos atstovai bei kiti visuomenės atstovai), 17 straipsnio 6 dalyje (Valstybės tarnautojai, kurie yra profesinių sąjungų atstovai, turi teisę dalyvauti sprendžiant valstybės tarnautojų vertinimo, tarnybinių nuobaudų skyrimo klausimus, <...>), 27 straipsnio 15 dalyje (Jeigu valstybės ar savivaldybės institucijoje ar įstaigoje yra įsteigta profesinė sąjunga ir vertinamas valstybės tarnautojas yra profesinės sąjungos narys, vienas vertinimo komisijos narys turi būti šios profesinės sąjungos atstovas. Kitais atvejais vertinimo komisijoje stebėtojų

LIETUVOS PROFESINĖ SĄJUNGA „SOLIDARUMAS“

Kodas 290806370; Ulonų 5, LT-08240 Vilnius; tel.370 5 2621743 faksas 370 5 213 3295

www.lps.lt; el.paštas: info@lps.lt; solidarumas.lt@gmail.com

teisėmis dalyvauja darbo tarybos atstovas.), patvirtinus VTĮ projektą, neįtraukimas, iš esmės, įstaigoje nesant pasirašytos kolektyvinės sutarties, panaikins profesinei sąjungai Valstybės tarnybos įstatymu jau suteiktas garantijas dalyvauti tiek konkurse, tiek vertinime ar nagrinėjant tarnybinių nuobaudų skyrimo klausimus. Turint omenyje, kokia maža yra kolektyvinių sutarčių aprėptis Lietuvoje, reiškiamo nuogąstavimą, kad profesinių sąjungų galimybė dalyvauti išlaikant socialinį dialogą bus santykinai apribota, todėl siūlome bent jau dabar Valstybės tarnybos įstatyme profesinėms sąjungoms suteiktas teises perkelti į VTĮ projekto 1 straipsnyje nauja redakcija dėstomą Valstybės tarnybos įstatymą, kartu papildomai patikslinant ir suteikiant galimybę profesinių sąjungų atstovams dalyvauti vertinant ne tik kitų valstybės tarnautojų veiklą, bet ir įstaigos vadovo veiklą, numatant, kad profesinė sąjunga, veikianti darbdavio lygmeniu, savo iniciatyva turi teisę pateikti, o vertintojo prašymu ji ar aukštesnio nei darbdavio lygmens profesinė sąjunga, kuriai priklauso įstaigoje veikianti profesinė sąjunga, pateikia savo išvadą apie vadovo veiklą. Vertinimo metu į šią išvadą turi būti atsižvelgiama.

3. Dėl ilgalaikio nepertraukiamojo darbo laiko.

VTĮ projekto 1 straipsnyje nauja redakcija dėstomo Valstybės tarnybos įstatymo 30 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad valstybės tarnautojui suteikiant papildomas kasmetines atostogas pagal Darbo kodekso 138 straipsnio 2 dalį, į ilgalaikio nepertraukiamojo darbo *toje pačioje darbovietėje* laiką įskaitomas šio straipsnio 1 dalyje nurodytas tarnybos Lietuvos valstybei stažas. Lietuvos Respublikos darbo kodekso 1, 2, 25, 26, 30, 36, 40, 44, 46, 51, 52, 55, 56, 57, 59, 72-1, 75, 79, 107, 113, 117, 126, 133, 134, 137, 138, 169, 171 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymu, kuris įsigalioja 2022 m. rugpjūčio 1 d., darbuotojams ilgalaikis nepertraukiamasis darbas skaičiuojamas *pas tą darbdavį*. Atsižvelgdami į tai, siūlome atitinkamai patikslinti VTĮ projekto 1 straipsnyje nauja redakcija dėstomo Valstybės tarnybos įstatymo 30 straipsnio 2 dalį.

4. Dėl valstybės tarnautojui priskiriamų funkcijų.

VTĮ projekto 1 straipsnyje nauja redakcija dėstomo Valstybės tarnybos įstatymo 2 straipsnio 12 dalyje nustatyta, kad valstybės tarnautoju laikomas fizinis asmuo, einantis pareigas valstybės ar savivaldybės institucijoje ar įstaigoje ir atliekantis viešojo administravimo funkcijas arba užtikrinantis diplomatinės tarnybos institucijų ar prekybos atstovybių užsienyje funkcionavimą, arba padedantis valstybės ar vietos valdžią įgyvendinti asmenims atlikti jiems nustatytas funkcijas, *išskyrus ūkinio ir (ar) techninio pobūdžio funkcijas*. Šio straipsnio 9 dalyje nustatyta, kad ūkinio ir (ar) techninio pobūdžio funkcijomis laikomos veiklos, kuriomis yra užtikrinamas valstybės ar savivaldybės institucijos ar įstaigos savarankiškas funkcionavimas tam, kad ji galėtų tinkamai atlikti jai pavestas funkcijas: personalo tvarkymas, buhalterinė apskaita, turto valdymas, dokumentų valdymas, viešųjų pirkimų vykdymas, viešųjų ryšių palaikymas, tarptautinių ryšių palaikymas, vidaus auditas, *teisinis atstovavimas*, organizacinės kultūros palaikymas, projektų valdymas, korupcijos prevencija ir vidaus tyrimai ir kita ūkinio ar techninio pobūdžio veikla. Šiomis nuostatomis teisinis atstovavimas priskiriamas ūkinio ir (ar) techninio pobūdžio funkcijoms, kurios nepriskirtinos valstybės tarnautojo atliekamoms funkcijoms. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 2 straipsnio 18 dalyje viešasis administravimas apibrėžiamas kaip teisės aktais reglamentuota viešojo administravimo subjektų veikla, skirta teisės aktams įgyvendinti: administracinis reglamentavimas, administracinių sprendimų priėmimas, *teisės aktų ir administracinių sprendimų įgyvendinimo priežiūra*, administracinių paslaugų teikimas, viešųjų paslaugų teikimo administravimas. Viešojo administravimo įstatymo 6 straipsnio 1 dalies 4 punkte taip pat nurodyta, kad teisės aktų ir administracinių sprendimų įgyvendinimo ir laikymosi priežiūra priskirtina viešojo administravimo sritims. Manome, kad teisinio atstovavimo veikla vis dėlto patenka į viešojo administravimo sąvoką, kadangi teisinio atstovavimo metu darbuotojas vertina situaciją, teikia

siūlymus dėl galimų imtis veiksmų siekiant geriausio rezultato bylos procese, vertina galimas rizikas, gina įstaigos interesus įvairiuose prieš įstaigą inicijuotuose ar pačios įstaigos inicijuotuose procesuose, taip užtikrindamas teisės aktų ir administracinių sprendimų įgyvendinimo priežiūrą. Kita vertus, dažnu atveju darbuotojas, atliekantis teisinį atstovavimą, greta šių funkcijų rengia teisės aktų projektus, kas, vadovaujantis Viešojo administravimo įstatymo 2 straipsnio 4 dalimi, laikytina administraciniu reglamentavimu (viešojo administravimo subjektų veikla rengiant įstatymų ir kitų norminių teisės aktų projektus ir priimant norminius administracinius aktus), kuris patenka į viešojo administravimo sąvoką. Atsižvelgdami į tai, siūlome apsvarstyti, ar teisinis atstovavimas tikrai nepriskirtinas prie viešojo administravimo funkcijų.

5. Dėl išbandymo taikymo.

VTĮ projekto 1 straipsnyje nauja redakcija dėstomo Valstybės tarnybos įstatymo 10 straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad valstybės tarnautoją į pareigas priimančias asmuo *gali nuspręsti* konkursą į karjeros valstybės tarnautojo pareigas laimėjusiam asmeniui, taip pat šio straipsnio 3 dalyje nustatytu atveju į karjeros valstybės tarnautojo pareigas priimamam asmeniui *taikyti išbandymo laikotarpį*. Išbandymo laikotarpiui ir rezultatams *mutatis mutandis* taikomas Darbo kodekso 36 straipsnis. VTĮ projekto aiškinamajame rašte nurodyta, kad išbandymo laikotarpio įteisinimas išspręs netinkamo kandidato priėmimo riziką. Taip pat nurodyta, kad tai būtų papildomas įrankis, užtikrinantis, kad valstybės tarnyboje pareigas eitų tik kompetentingi, t. y. reikiamas kompetencijas, patirtį ir įgūdžius turintys asmenys (kitai *ex post* (po priėmimo į pareigas) kompetencijų, įgūdžių ir patirties vertinimas), kas iš esmės papildytų *ex ante* (prieš priimant į pareigas) asmenų kompetencijų, įgūdžių ir patirties vertinimą, kuris atliekamas atrankų ir centralizuotų konkursų organizavimo metu.

Manytina, kad skiriant tiek įstaigų laiką, tiek materialiuosius išteklius organizuojant konkursą valstybės tarnautojo pareigoms užimti, šie ištekliai turėtų būti naudojami racionaliai ir siektina jau konkurso metu atitinkamais įrankiais bei metodais maksimaliai įvertinti pretendento kompetenciją bei atitiktį keliamiems reikalavimams, kad būtų užtikrintas geriausio kandidato pasirinkimas jau šiuo etapu. Vadovaujantis Darbo kodekso 36 straipsnio 1 dalimi, išbandymas nustatomas abiejų šalių interesais – tiek darbdaviui siekiant patikrinti, ar darbuotojas tinka sulgytam darbui, tiek darbuotojui siekiant patikrinti, ar jam tinka sulgytas darbas. Pažymėtina, kad Darbo kodekso 36 straipsnio 4 dalies nuostata leidžia darbuotojui savo iniciatyva nutraukti darbo sutartį išbandymo laikotarpiu, apie tai raštu įspėjus darbdavį prieš tris darbo dienas. Tokiu atveju konkursas turėtų būti organizuojamas iš naujo. Atsižvelgiant į tai, manytina, kad išbandymo taikymas valstybės tarnyboje ženkliai neprisidės prie kokybiškai geresnės valstybės tarnautojų atrankos. Šiuo atveju akcentuotume pačios atrankos (konkurso) stiprinimą, kuris leistų jau šiuo etapu atrinkti geriausią kandidatą.

6. Dėl vienodų konkurencinių sąlygų užtikrinimo.

VTĮ projekto 1 straipsnyje nauja redakcija dėstomo Valstybės tarnybos įstatymo 12 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad įstaigos vadovas, kurio tarnybinė veikla pareigų eitos kadencijos metu visuose atliktuose tarnybinės veiklos vertinimuose buvo įvertinta *gerai ir (arba) labai gerai*, į tos pačios valstybės ar savivaldybės institucijos ar įstaigos vadovo pareigas antrai kadencijai gali būti skiriamas be konkurso. VTĮ projekto 1 straipsnyje nauja redakcija dėstomo Valstybės tarnybos įstatymo 13 straipsnio 2 dalies 5 punkte nustatyta, kad į pretendentų į aukštesniųjų vadovų pareigas rezervą gali būti įrašomi karjeros valstybės tarnautojai, einantys valstybės ar savivaldybės institucijos ar įstaigos administracijos struktūrinio padalinio vadovo pareigas, kurių tarnybinė veikla bent 3 metus iš eilės buvo įvertinta *labai gerai*. VTĮ projekto 1 straipsnyje nauja redakcija dėstomo Valstybės tarnybos įstatymo 18 straipsnio 8 dalyje nustatyta, kad kai valstybės tarnautojo tarnybinė veikla įvertinama *gerai*, jo teisinė padėtis nesikeičia ir valstybės tarnautojo tarnybinės veiklos vertinimas yra baigiamas, išskyrus atvejus, kai valstybės tarnautojas nesutinka su tiesioginio vadovo tarnybinės veiklos vertinimu.

VTĮ projekto 1 straipsnyje nauja redakcija dėstomame Valstybės tarnybos įstatyme, iš esmės, skatinimo ir (ar) motyvacinės priemonės numatomos tik valstybės tarnautojo veiklą įvertinus labai gerai, todėl, atsižvelgdami į tai, siūlome VTĮ projekto 1 straipsnyje nauja redakcija dėstomo Valstybės tarnybos įstatymo 12 straipsnio 4 dalį patikslinti, numatant, kad įstaigos vadovas, kurio tarnybinė veikla pareigų eitos kadencijos metu visuose atliktuose tarnybinės veiklos vertinimuose buvo įvertinta **labai gerai**, į tos pačios valstybės ar

LIETUVOS PROFESINĖ SĄJUNGA „SOLIDARUMAS“

Kodas 290806370; Ulonų 5, LT-08240 Vilnius; tel.370 5 2621743 faksas 370 5 213 3295

www.lps.lt; el.paštas: info@lps.lt; solidarumas.lt@gmail.com

savivaldybės institucijos ar įstaigos vadovo pareigas antrai kadencijai gali būti skiriamas be konkurso. Tokiu būdu įstaigos vadovams ir kitiems valstybės tarnautojams būtų nustatytos nediskriminuojančios, vienodos sąlygos ir aiškūs lygiateisiai konkuravimo pagrindai, kuomet valstybės tarnautojams būtų vienodai užtikrinta, kad tam tikras skatinimo priemonės jiems gali garantuoti tik labai geras jų veiklos vertinimas.

7. Dėl valstybės tarnautojo atleidimo iš pareigų jo veiklą įvertinus nepatenkinamai.

VTĮ projekto 1 straipsnyje nauja redakcija dėstomo Valstybės tarnybos įstatymo 18 straipsnio 10 dalies 3 punkte nustatyta, kad kai valstybės tarnautojo tarnybinė veikla įvertinama nepatenkinamai, tiesioginio vadovo rašytiniu motyvuotu pasiūlymu valstybės tarnautoją į pareigas priimančio asmens sprendimu valstybės tarnautojas gali būti atleistas iš pareigų, o šios dalies 4 punkte nustatyta, kad valstybės tarnautojas atleidžiamas iš pareigų, pasibaigus jo tarnybinės veiklos gerinimo plano laikotarpiui valstybės tarnautojo tarnybinę veiklą neeilinio vertinimo metu įvertinus nepatenkinamai. Vadovaujantis minėto 3 punkto nuostata, pakanka vieną kartą valstybės tarnautojo veiklą įvertinti nepatenkinamai ir tokiu atveju valstybės tarnautojas galėtų būti siūlomas atleisti iš pareigų. Manome, kad siūlymas atleisti valstybės tarnautoją turėtų būti teikiamas ne iškart, o suteikus jam galimybę pasitaisyti nustatant tarnybinės veiklos gerinimo planą ir, po šios priemonės rezultatams esant nepatenkinamiems, galėtų būti siūloma valstybės tarnautoją atleisti iš pareigų. Tokia priemonė būtų proporcinga tiek naudojant žmogiškuosius ir (ar) materialiuosius išteklius, tiek paties valstybės tarnautojo veiklos atžvilgiu, todėl siūlome atsisakyti VTĮ projekto 1 straipsnyje nauja redakcija dėstomo Valstybės tarnybos įstatymo 18 straipsnio 10 dalies 3 punkto nuostatos.

8. Dėl valstybės tarnautojų garantijų.

VTĮ projekto 1 straipsnyje nauja redakcija dėstomu Valstybės tarnybos įstatymu, kaip nurodyta jo aiškinamajame rašte, nustatomas socialinių ir kitų garantijų sistemos priartinimas prie Darbo kodekse numatytų socialinių ir kitų garantijų sistemos, tačiau argumentų, kodėl svarbu įgyvendinti šį tikslą, nepateikta. Pritartina, kad garantijų, kurių nenumato Valstybės tarnybos įstatymas, taikymas ir valstybės tarnautojams, yra palankaus valstybės tarnautojui teisinio reguliavimo užtikrinimas, tačiau siūlome išlaikyti tam tikras „palankesnes“ garantijas, numatytas Valstybės tarnybos įstatyme – palikti valstybės tarnautojams 22 darbo dienas kasmetinių atostogų dienų, dabartinę galiojančią kasmetinių papildomų atostogų skaičiavimo tvarką, kai už kiekvienų 5 metų tarnybos stažą suteikiamos 3 darbo dienos kasmetinių papildomų atostogų, tačiau bendra kasmetinių atostogų trukmė negali būti ilgesnė kaip 37 darbo dienos, iki 2 darbo dienų (garantuojant nustatytą darbo užmokestį), kai valstybės tarnautojai, gavę tiesioginio vadovo rašytinį (įskaitant gautą elektroninių ryšių priemonėmis) sutikimą, yra išvykę į sveikatos priežiūros įstaigą ir valstybės ar savivaldybės instituciją ar įstaigą. Manome, šios garantijos prisideda prie valstybės tarnybos patrauklumo, gerina valstybės tarnautojų padėtį.

Kita vertus, kaip nurodyta, valstybės tarnautojų socialinės garantijos artinamos prie Darbo kodekso nuostatų, tačiau VTĮ projekto 1 straipsnyje nauja redakcija dėstomo Valstybės tarnybos įstatymo 31 straipsnio 4 dalyje numatyta išeitinių išmokų mokėjimo tvarka paliekama tokia pati – ji nėra keičiame darbuotojui palankesnėmis Darbo kodekso nuostatomis, numatančiomis, kad išeitinė išmoka išmokama atleidžiamam darbuotojui (Darbo kodekso 57 straipsnio 8 ir 9 dalys) iš karto. Todėl, vertinant VTĮ projektą, lieka neaišku, kokiais atvejais ir dėl kokių priežasčių dalis socialinių garantijų artinama prie Darbo kodekso nuostatų, o dalis jų paliekamos skirtingos. Taip pat neaišku, kuo pagrįstas toks išeitinių išmokų mokėjimo diferencijavimas – valstybės tarnautojui, įsidarbinus privačiame sektoriuje, jam dirbant ši išmoka būtų mokama, dėl ko, išimtinai finansiniais sumetimais, valstybės tarnautojas nebus skatinamas grįžti į valstybės tarnybą.

9. Atkreipiame dėmesį, kad VTĮ projekto 7 straipsnio, reglamentuojančio naujos redakcijos Valstybės tarnybos įstatymo įsigaliojimą, įgyvendinimą ir taikymą, 21 dalyje nustatyta, kad Lietuvos Respublikos įstatymuose ir kituose teisės aktuose nuoroda į Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymą reiškia nuorodą į Lietuvos Respublikos *valstybės tarnautojų* įstatymą, tačiau VTĮ projekto 1 straipsnyje nauja redakcija dėstomo Valstybės tarnybos įstatymo antraštėje nurodyta, kad tai Lietuvos Respublikos *valstybės tarnybos* įstatymas.

10. Atsižvelgdami į tai, kad VTĮ projektu numatoma didelės apimties ir esminė valstybės tarnybos pertvarka, manome, kad VTĮ projekto įsigaliojimui numatyta 2023 m. sausio 1 d. data yra per trumpas terminas tinkamam tokios apimties pertvarkos įgyvendinimui. Teisinio apibrėžtumo (saugumo) principas remiasi konstituciniu teisinės valstybės principu, kuris reiškia valstybės pareigą užtikrinti teisinio reguliavimo tikrumą ir stabilumą, apsaugoti teisinių santykių subjektų teises, taip pat įgytas teises, gerbti teisėtus interesus ir teisėtus lūkesčius. Šiandien, likus mažiau nei pusmečiui iki planuojamos VTĮ projekto įsigaliojimo dienos, VTĮ projektas dar tik derinamas su institucijomis. Dalis pretendentų, šiuo metu dalyvaujančių konkursuose į valstybės tarnautojų pareigas, turi teisėtus lūkesčius, kad ateityje jiems bus suteiktos atitinkamos garantijos, numatytos Valstybės tarnybos įstatyme – priedas už stažą Lietuvos valstybei, kasmetinės ir papildomos atostogos bei kita.

Pagarbiai,
Pirmininkė Kristina Krupavičienė

